

AVKP actueel

Nr. 89, april 2021

Nieuwsbrief van de Archeologische Vereniging Kempen- en Peelland
AWN afd. 23

ER WORDT WEER OPGEGRAVEN

Een nieuwsbrief in deze tijd van Corona, een vast element in een tijd waarbij mogelijk meer dingen anders gaan worden, waarbij routines wegvallen en er nog geen duidelijkheid is over dat andere.

Heimwee en hang naar het verleden zijn dan aantrekkelijk, of is onbekend terrein betreden misschien toch aanlokkelijk? Vergelijkbaar met de aard van onze vereniging, archeologie ofwel de zoektocht naar het onbeschreven verleden en houden we ons nu ook bezig met de invulling van de onbeschreven nabije toekomst.

Het vertrouwde verenigingsleven kan even niet, maar de nieuwsbrief is een van de vastigheden in

deze groeifase. Ook het AVKP bestuur zoekt in deze periode naar een manier om aan haar verplichtingen te voldoen en de onderlinge betrokkenheid te behouden en te vergroten. De ledenvergadering is even anders, meer digitaal maar over enige tijd hopen we elkaar weer echt te ontmoeten. De nieuwsbrief is wat minder van inhoud maar zal waarschijnlijk met de vaccinatiegraad meegroeien. Waarschijnlijk zijn wij van alle verenigingen, er één met de hoogste vaccinatiegraad. Een goed vooruitzicht!

Ellen van der Steen

WIST U DAT...

- ... de opgravingen in de regio niet meer op één pagina passen (pagina 2)
- ... er verslagen zijn van opgravingen uit Nuenen - Blekerdijk Soeterbeekseweg, Hulsel – Kerkweg, Valkenswaard - N69 Mgr. Smetsstraat en Waalre - Frans Kamp (vanaf pagina 3)
- ... Jose Poort ons tipte over een leuk artikel over Romeins tuinsgereedschap (pagina 7)
- ... in Vught fundamenten worden onderzocht in kabelsleuven (pagina 9)
- ... de bibliotheek ook in coronatijd wordt gevuld (pagina 10)
- ... er twee jaarvergaderingen zijn dit jaar. Een korte in het voorjaar en een lange in het najaar (p.11)
- ... Jesper de Raad en Carel van den Boom nu officieel het bestuur van AVKP versterken (p.10)
- ... het bestuur Tonnie van de Rijdt heeft benoemd tot Adviseur van AVKP (p. 10)
- ... Janneke Bosman weer bij de ODZOB werkt als tweede regioarcheoloog. Veel werkplezier, Janneke!

ARCHEOLOGISCH ONDERZOEK IN DE REGIO

(door Ria Berkvens, regioarcheoloog Omgevingsdienst Zuidoost-Brabant)

Locatie	Uitvoerende instantie	(vermoedelijke) uitvoeringsperiode
Nuenen-West fase 2 (proefsleuven)	Antea	April 2021
Oirschot - Ekerschot Noord (opgraving)	ADC	April 2021
Oirschot – Spoordonkseweg 66 (proefsleuven)	ArcheoPro	April 2021
Hulsel – Kerkweg ong. (opgraving)	Transect	2021
Someren – Vaarselstraat 54 (proefsleuven)	??	2021
De Bulders wadi (archeologische begeleiding)	??	2021
Waalre – De Bleec (proefsleuven)	??	2021
Nederwetten - Hoekstraat-Driesterrendreef (proefsleuven)	??	2021
Gemert – De Haag (proefsleuven)	VUHbs	2021
Neerkant – Korte Zeilkens (proefsleuven)	BAAC	2021
Budel – Dr. Mathijssenstraat (proefsleuven, archeologische begeleiding en opgraving)	??	2021
Eersel – Postels Huufke (proefsleuven)	??	2021
Dommelen – Bergstraat 54-60 (proefsleuven)	??	2021
Budel – De Kleine Wereld (opgraving)	??	2021
Milheeze – Binnenveld (proefsleuven)	??	2021
Bladel – Markt 22-23a (proefsleuven)	??	2021
Valkenswaard – Luikerweg Bypass (proefsleuven)	??	2021
Waalre – Markt 14 (proefsleuven)	??	2021
Reusel – Wilhelminalaan 71-75 (proefsleuven)	??	2021
Hulsel – Kanten (proefsleuven)	??	2021
Budel - Nieuwstraat 95-97 (proefsleuven)	??	2021
Bladel – Lange Trekken (proefsleuven)	??	2021
Hoogeloon – Kernplan (archeologische begeleiding)	??	2021
Gemert – St. Annastraat (archeologische begeleiding)	Econsultancy	April 2021
Aalst - Gestelsestraat 13 Proefsleuven)	??	2021
Valkenswaard - Hofstraat 14 (proefsleuven)	??	2021
Aalst – Achtereinds Laag (archeologische begeleiding)	RAAP	2021
Oirschot – Stapakker Oude Grintweg (proefsleuven)	??	2021
Bergeijk – Waterlaat (opgraving)	??	2021
Valkenswaard-Leende - Tongelreep Zeelberg en Mariahoeve (proefsleuven)	RAAP	2021
Mierlo – Luchen deelgebied I en J (proefsleuven)	??	2021
Deurne – Eikelstraat (proefsleuven)	Econsultancy?	2021
Best – Philips Medical (proefsleuven)	Transect	2021
Lierop – Otterdijk 3-7 (proefsleuven)	??	2021
Aarle-Rixtel - Dorpsstraat 82-84 (archeologische begeleiding)	Econsultancy	April 2021
Westelbeers - Groote Beerze traject 3 (archeologische begeleiding)	RAAP	2021
Bakel - Helmondseweg 48a (proefsleuven)	RAAP	April 2021
Bladel – Vogelwikke (proefsleuven)	??	2021
Valkenswaard - Kromstraat 47 (proefsleuven)	VUHbs	2021
Riethoven - Achter de Sleutel (proefsleuven)	??	2021
Leende - Biesven 21 (proefsleuven)	??	2021
Lage Mierde - Kloosterstraat 1 (proefsleuven)	VUHbs	2021
Breugel – Akkerpad (proefsleuven)	??	2021
Zeilberg – Christinaplantsoen (proefsleuven)	??	2021

Nuenen- Witte Hondpad (opgraving)	VUHbs	2021
Spoordonk - Nieuwedijk 19 (proefsleuven)	Transect	2021
Maarheeze – Hogeweg (proefsleuven)	Econsultancy	2021
Oostelbeers - Driehoek 12 (proefsleuven)	??	2021

BERICHTEN UIT DE REGIO

Nuenen - Blekerdijk Soeterbeekseweg

In juni 2020 heeft Econsultancy een proefsleuven-onderzoek uitgevoerd op de hoe van de Blekerdijk met de Soeterbeekseweg in Nuenen. De aanleiding tot het onderzoek was het plan om in het plangebied verdeeld over twee kavels twee woningen met elk een bijgebouw te realiseren.

Het onderzoek heeft mogelijk archeologische resten opgeleverd, die nieuw licht kunnen schijnen op de ontwikkeling van het erf vóór de 19e eeuw. Het betreft de vondst van een greppel, die grofweg te dateren is in 16e – 18e eeuw. De greppel is minimaal 7 m breed is en 1.30 m diep. De bodem van de greppel bestaat uit een 20 cm bruine gyttja-achtige laag. Deze zal ontstaan zijn bij het gebruik van de greppel. Hierboven ligt een 70 cm dikke laag blauwgrijs sterk lemig sterk humeus matig siltig zand. In de vulling van deze laag is veel vondstmateriaal aangetroffen, waaronder fragmenten van grote bakstenen. Uit de greppel komen verder fragmenten van verschillende vormen van met slip versierd roodbakend aardewerk, steengoed kannen uit Frechen en Keulen en een fragment van een grijs-bakkerende plavuis. Tenslotte is er een blauw uitgeslagen ijzeren haak aangetroffen. Het is lastig om een functie aan de greppel toe te kennen. Er zijn aanwijzingen dat de greppel gebruikt is bij het wassen en bleken van textiel aan de Blekerdijk en Bleekvelden. De greppel is veel te breed voor een gewone perceelscheiding. Wellicht dat de straatnaam Blekersdijk en het toponiem de Bleekvelden een eerste aanwijzing zijn. Alhoewel het niet duidelijk is wanneer de straat Blekersdijk genoemd is, is het goed mogelijk dat het een verwijzing is naar een eerder gebruik. Als we naar het werkproces van het bleken van linnen kijken dan zien we dat daarbij grote hoeveelheden water nodig zijn. Het is goed mogelijk dat de aangetroffen greppel een bron van water was of dat er handelingen voor het bleken in zijn uitgevoerd. Een derde aanwijzing is de blauwe

kleur van de dikste vulling van de greppel en de ijzeren haak. Bij het bleekproces werden grote hoeveelheden blauwsel gebruikt voor het wit maken van het linnen. Mogelijk dat afvalstoffen van het blauwsel in de greppel terecht gekomen zijn. Nader onderzoek kan hier meer licht op schijnen. Binnen het plangebied zouden om en rond de greppel sporen worden verwacht, die samenhangen met deze ambacht evenals vondsten uit de greppel zelf.

Er wordt geadviseerd om de vindplaats in situ te behouden. Indien behoud in situ niet mogelijk is, wordt aanbevolen om de vindplaats op te graven.

Bron: R. Stoots, 2020: *Rapportage proefsleuven-onderzoek Soeterbeekseweg en Blekerdijk te Nuenen in de gemeente Nuenen* (Econsultancy Archeologisch Rapport 12563.001).

Hulsel - Kerkweg ong.

In januari 2021 is in verband met de bouw van een huis een proefsleuvenonderzoek uitgevoerd aan de Kerkweg in Hulse, vrijwel schuin tegenover de middeleeuwse kerklocatie. Tijdens het proefsleuvenonderzoek is een vindplaats aangetroffen met middeleeuwse en mogelijk ook prehistorische resten. De middeleeuwse resten zijn paalkuilen, kuilen, één waterput en één ploegspoor. De sporen maken deel uit van een erf, terwijl de waterput deel is van het achtererf. De prehistorische sporen zijn paalkuilen en kuilen. De middeleeuwse sporen sluiten direct aan op de vindplaats aan de overzijde van de straat die in de jaren 80 is opgegraven. Hulsel wordt al genoemd in 710 als Hulislaum en in 1136 als Hulsela en werd kerkelijk bestuurd door de benedictijnenabdij van St. Truiden.

In juni 2008 is door Archol op de Kerkekkers iets ten noorden van het nu onderzochte gebied een opgraving uitgevoerd waarbij een nederzetting werd aangetroffen daterend uit de laat-

Merovingische periode (7-8e eeuw). De nederzetting heeft zich in fases ontwikkeld. Vermoedelijk heeft de nederzetting steeds uit één of twee hoofdgebouwen en een bijgebouw bestaan. Het is aannemelijk dat de nederzetting zich ruimtelijk gezien van noord naar zuid (richting het Karolingische deel) heeft ontwikkeld. In de loop van de 8e eeuw, in de Karolingische periode, verplaatst de nederzetting zich naar het zuiden, getuige de opgraving van het IPP in het midden van de jaren '80. De bewoning duurde voort tot in de 9^e eeuw, waarna het terrein werd verlaten. De IPP-opgraving heeft namelijk de bootvormige plattegrond van een 12e eeuw huis opgeleverd.

Uit het proefsleuvenonderzoek aan de oostzijde van de Kerkweg lijkt het erop dat de nederzetting verder verschuift naar het oosten en mogelijk ook het zuiden in de latere middeleeuwen.

Overzicht van de opgravingen van Archol en het

IPP met de nederzettingsresten uit de Merovingische (vooral in het noorden) en Karolingische tijd (in het zuiden). De in januari aangesneden vindplaats bevindt zich direct ten oosten van de Kerkweg in het oosten van het plaatje.

Bron: T. Bakker, 2021: *Hulsel, Kerkweg. Gemeente Reusel – De Mierden (NB). Een Archeologisch Inventariserend Veldonderzoek door middel van Proefsleuven (IVO-P), karterende en waarderende fase (= Transect-rapport 3236).*

Valkenswaard - N69 Mgr. Smetsstraat

In opdracht van Boskalis heeft RAAP eind 2019 – begin 2020 een opgraving uitgevoerd in het plangebied Grenscorridor N69 deelgebied E in de gemeente Valkenswaard. Aanleiding voor dit onderzoek vormt de aanleg van de nieuwe weg N69. In totaal is een oppervlakte van 1,2 ha opgegraven.

De opgraving heeft sporen opgeleverd van een erf uit de 16e eeuw. Voorts zijn tijdens het onderzoek vele greppels aangetroffen, waarvan er één of enkele met de reeds opgegraven landweer in Dommelen-Zuid kunnen worden geassocieerd. Eveneens is een beeld verkregen van de nabije omgeving van het erf, voor zowel wat betreft het landschap als de wijze waarop dit landschap ingericht en in gebruik genomen was. Het erf bestaat uit een boerderij, twee waterputten en meerdere kuilen, paalkuilen en greppels. Onmiddellijk ten noordoosten van de boerderij was een pad aanwezig (karrensporen), dat dateert uit de periode na de bewoning van het erf. In het noordwesten van de opgraving zijn karrensporen aangetroffen op een viertal plaatsen. Deze wijzen op een route met globaal een noord-zuid-oriëntatie. Ter hoogte van de opgraving ligt de route op de hogere zone tussen het beekdal van de Keersop in het westen en de depressie in het oosten. Bij de opgraving van de Mgr. Smetsstraat zijn eveneens vele karrensporen aangetroffen.

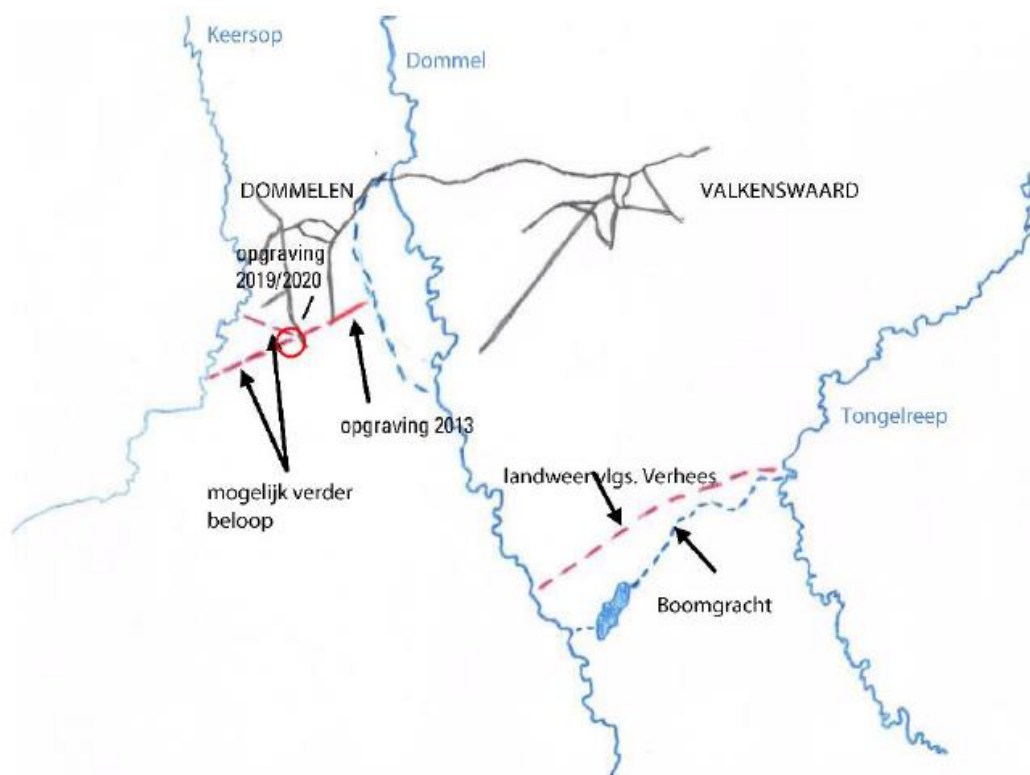
Uit het onderzoek blijkt dat het verlengde van de landweer bij Lage Heide globaal de Mgr. Smetsstraat volgde waarbij de landweer met een boog knikt ter hoogte van het plangebied richting de Keersop. De uitvoering van de landweer is verschillend van het in 2013 opgegraven deel. In het centrale deel leek de landweer al uitsluitend uit een greppel te bestaan. In het deel ten westen van de Mgr. Smetsstraat gaat het om een greppel (meerdere fases) en een palenrij, al dan niet in een standgreppel. Verder westwaarts lijkt de structuur te stoppen op de overgang naar natte, lagere deel (beekdal). De landweer kon niet goed gedateerd worden in 2013. Het oudst aangetroffen aardewerk uit greppel S1 is te dateren in de 12^e/13^e eeuw, maar in dezelfde vullingen is ook jonger (nieuwe tijd) aardewerk aanwezig. Dit zegt echter enkel iets over de vulling van de greppel. Globaal dateren landweren uit de late middeleeuwen, met een piek van het midden van de 14^e tot het midden van de 15^e eeuw. In de 16^e eeuw hadden de landweren hun militaire functie echter verloren. Ze geraakten in onbruik of kregen een andere functie zoals veeomheining, tollinie, hakhout, waterweg en

grensmarkering. Het is vooralsnog onduidelijk in hoeverre dit toepasbaar is op de landweer in Dommelen. Immers, de 16^e en 17^e eeuw waren uitermate turbulent in Valkenswaard en omstreken. Een aanwijzing is de aanwezigheid van de boerderij aan de buitenzijde van de landweer. Voorlopig kan het erf gedateerd worden in de 16^e eeuw, hetgeen dus zou kunnen betekenen dat de landweer dan zijn verdedigende functie verloren had. De bewoning heeft vermoedelijk ca. 75 jaar geduurd, waarna de bewoning ter plaatse stopt. Opvallend is dus dat het erf verlaten lijkt te zijn, net in de woelige periode van de 80-jarige oorlog.

De lijn van de greppels en de palenrijen is echter een bepalend element gebleven in het landschap, dat overgenomen is in de latere perceelsindelingen (zoals op het kadastrale minuutplan van 1832). Net zoals vastgesteld is ten oosten van de Mgr. Smetsstraat wijzen de karrensporen er op dat het tracé als route/pad in gebruik is genomen na het in onbruik raken van de landweer. De vele karrensporen in werkputten 120 en 121 houden verband met de voorganger van de Mgr. Smetsstraat.

Figuur 15. Pot met spatel in kuil S333.

Figuur 13. Landweren ten zuiden van Dommelen en Valkenswaard (naar Cuijpers 2014, fig. 39).

In een kuil bij het erf van de boerderij is een groot deel van een pot gevonden, met hierin een houten spatel en een substantie. De vondst is een bloc gelicht. In de substantie zijn enkele kleine botfragmenten, haren, stengelfragmenten en fragmenten houtskool en enkele resten van insecten aanwezig. Mogelijk kan de substantie gerelateerd worden met productie van dierlijke lijm. Een chemische analyse – zoals infrarood spectroscopie en massaspectrometrie - kan hierover meer duidelijkheid bieden.

Heel bijzonder is de vondst van een (bijna) complete vilten muts in een 16^e eeuwse kuil. De muts - of eigenlijk hoed - is een fraai exemplaar van een vilten hoed met opgenaaide pool. Dat betekent dat het oppervlak van de hoed bewerkt is en er rijen draden opgenaaid zijn. Schilderijen uit de 16e eeuw laten diverse hoeden zien met een dergelijk oppervlak. De resultaten van de analyse van de opgraving zullen binnenkort naar buiten komen. Het plan is ook om een impressie van de landweer in de 16^e eeuw weer te geven in de nieuwe fietstunnel die nu ligt op de plek van de opgraving Mr. Smetsstraat. Het is dan wachten op opening van de nieuwe N69.

Bron: RAAP Evaluatie- en selectierapport Grenscorridor N69. Opgraving deelgebied E vindplaats 1. Dommelen, Gemeente Valkenswaard. Archeologisch onderzoek: een opgraving, auteurs drs. M.D.R. Schurmans, drs. M. Schabbink, drs. Y. Boekema,

M. van Rijn MA, drs. J. van der Laan (Cambium Botany) en drs. L. van Beurden (Biax), 15 januari 2021.

Waalre – Frans Kamp

Lekker op afstand in de buiten lucht op zoek naar spulletjes uit het Franse Kamp in Waalre dat daar rond 1800 op de hei lag. Het enthousiasme van Jan Roymans van RAAP werkte aanstekelijk. Met een man of tien, waaronder diverse detector bezitters, volgden we de kraanmachinist die er de strooisellaag verwijderde. Het leverde veel plezier op, diverse kogels en een Engelse vliegtuig brandblusser uit WO II.

Plezier in het Frans Kamp

ROMEINS TUINGEREEDSCHAP OPGEGRAVEN

Artikel van Gemma Jansen uit *Onze Eigen Tuin*, Lente 2021

Uit de Romeinse tijd is een groot aantal handboeken over tuinieren en het beheren van grote landbouwbedrijven bewaard gebleven. Hierin wordt uitgelegd welke werkzaamheden men door het jaar moest uitvoeren en welke gereedschappen hierbij nodig waren. In zijn boek *Over de landbouw* noemt de Romeinse schrijver Cato dergelijke gereedschappen *ferramenta*, ijzerwaren. Volgens hem bestaat de basisuitrusting voor een landgoed uit sikkels, snoeimessen en -scharen, bijlen, wiggen, ploegijzers, harken, spaden, viertandige rieken, horden om mest te dragen, stoven, tangen, poken, mandjes van wilgentenen, bakken voor zaaigoed, houten schoppen, troggen en waterkannen.

Opgegraven aardewerken potjes waarin zaailingen vervoerd werden. Villa di Livia, Italië. Foto: Matilde Carrara

Voor Romeinse tuinen bestaat zo'n mooie opsomming niet, maar de hier genoemde gereedschappen zijn wel degelijk ook bij archeologische opgravingen van tuinen teruggevonden. Meestal wordt ijzeren gereedschap aangetroffen; de gereedschappen van hout, de houten onderdelen ervan, of de wilgentenen mandjes zijn zelden bewaard gebleven omdat organische materialen gemakkelijk vergaan. Wel zijn deze gereedschappen vaak door Romeinen afgebeeld op wandschilderingen of in vloermozaïeken. De opgegraven en afgebeelde gereedschappen zijn nagemaakt in het Belgische Archéopark van Malagne. Met deze replica's onderhoudt de tuinman van dit park, Jean-Luc Mulkens, al meer dan 20 jaar een Romeinse tuin.

Spitten en bemesten In de Romeinse handboeken staat beschreven hoe men het tuinseizoen moest beginnen met omspitten en bemesten. Voor het omspitten gebruikte men een spade en bij een stenige ondergrond een twee-

tandige hak. Beide voorwerpen zijn bij opgravingen teruggevonden. Van de spaden zijn vooral de metalen exemplaren bewaard gebleven, of de ijzeren versterking van het blad. De versterking maakte de spade scherper en hierdoor ging het gereedschap natuurlijk langer mee. Bij een opgraving in een natte omgeving, zoals bijvoorbeeld een waterput, worden ook complete spaden van hout teruggevonden. Hieraan is te zien dat de steel van de Romeinse schep geen handvat had.

Replica's van Romeins tuingereedschap in het Belgische Archeoparc van Malagne. Foto: Noor Mulder-Hijmans

Vervolgens moest mest over het omgespitte land worden verspreid. Kruiwagens kende men niet, mest werd vervoerd op tableaux of horden of in speciaal hiervoor gemaakte mestmandjes. Houten emmers kende men wel, maar die waren zwaar, mandjes waren lichter en beter hanteerbaar. Noch de mandjes noch de mesthorden zijn opgegraven, maar ze zijn door Romeinen wel afgebeeld in mozaïeken. Een dergelijk tableau moest door twee mensen gedragen worden. Met een kruiwagen die door één persoon vervoerd wordt en die eenzelfde inhoud heeft als een horde (of misschien wel meer) kan men dus twee keer zo snel werken.

IJzeren springschaar, 17,4 cm, Romeins, 1e-3e eeuw, gevonden in de Neder-Betuwe. Foto: Rijksmuseum Van Oudheden, Leiden

Romeinse houten schep, opgegraven in Nederweert. Collectie Limburgs Museum, Venlo, bruikleen PDB Heerlen. Foto: Provinciaal Depot voor Bodemvondsten Limburg

Romeins mozaïek met voorstelling van mesttableau, begin 3e eeuw. Archeologisch Museum Saint-Romain-en-Gal, Frankrijk. Foto: Wikimedia

Verplanten en gieten In dit voorbereide en bemeste land werd vervolgens gezaaid of werden elders opgekweekte zaailingen geplant. Om planten en zaailingen van de kweker naar huis te vervoeren werden kleine aardewerken potten gebruikt met drie tot vier gaten in de zijwand en één aan de onderkant, vergelijkbaar met onze (zwarte) plastic potjes. Hiervan zijn er inmiddels meer dan 800 opgegraven, verspreid over het hele Romeinse Rijk. Uit opgravingen blijkt dat de pot met zaailing en al in de grond gezet werd, maar ook dat de potten stukgeslagen werden en de plant eruit werd gehaald. De kleine aardewerken potjes werden dus niet hergebruikt.

Zaaibedden en tere plantjes met nog maar weinig wortels moeten voorzichtig met water besprenkeld worden, maar Romeinse tuinadviseurs noemen het gereedschap waarmee water werd gegeven niet expliciet. Het lijkt erop dat de Romeinen geen gieters kenden, verschillende antieke auteurs hebben het over waterkannen of watergeefpotten. Het lijkt te gaan om een pot met gaatjes die een soort douche veroorzaakt, mogelijk lijkend op de duimpot uit de middeleeuwen. Dat is een pot die een smalle nek met gat heeft, een bolle uiachtige buik en een bodem met gaatjes. Door de tuinman wordt de waterpot in een emmer water ondergedompeld. Met de duim op de opening in de smalle nek kan hij het water in de pot houden als hij die uit de emmer omhoog tilt. Als hij de duim loslaat, krijgt de plant een zachte douche.

Met enige oefening kan men zo het water voor de planten zachtjes doseren. Een dergelijk voorwerp

is nog nooit bij een opgraving gevonden, het is mogelijk dat het niet is herkend.

Snoeien Opkomend onkruid werd waarschijnlijk met de hand uitgetrokken, schoffels zijn namelijk niet teruggevonden. Om bomen en struiken te snoeien gebruikte men de verschillende snoeimessen en snoeischaren. Een speciale manier van snoeien was de vormsnoei van de buxus of cipres. Dat gebeurde hoogstwaarschijnlijk met een forse handschaar of springschaar, dezelfde schaar waarmee tegenwoordig schapen geschoren worden.

Hoewel de werkzaamheden in de Romeinse tuin bijna hetzelfde zijn als in onze tuinen, gaat het er bij Romeinen dus iets anders aan toe. Sommige gereedschappen gebruiken wij minder, zoals een tweetandige hak en springschaar. Andere gereedschappen ontbreken, zoals bijvoorbeeld gieter, schoffel, kruiwagen en grasmaaier. Een gazon hoefde niet te worden gemaaid omdat Romeinen geen gazons hadden.

Gemma Jansen is archeoloog en zelfstandig onderzoeker. Ze is gespecialiseerd in de watervoorziening van de Romeinen en Romeinse tuinen. Ze werkt voor diverse musea.

Dit artikel werd eerder gepubliceerd in Onze Eigen Tuin, (www.onze eigentuinen.nl) en in geplaatst met toestemming van de auteur en de redacteur.

De Romeinse tuin Malagne-Archéoparc de Rochefort, Rue du Coirbois 85, B-5580 Rochefort, is geopend van april t/m september. Meer informatie: www.malagne.be.

ONTMOETING UIT DE ONDERGROND IN CORONA-TIJD

Wat doe je in Corona-tijd als er geen verplichtingen meer op je wachten en ook het indoor vrijwilligerswerk is ingekrompen? Dan ga je fietsen of wandelen zoals zovelen maar er zijn er ook die actief zijn binnen de archeologie met veldwerk.

's-Hertogenbosch en omgeving is dan altijd een dankbaar doel om wat uit het verleden op de fiets te gaan bekijken. En zo beland ik in het fort Isabella in Vught waar men de oude kazernegebouwen aan het omtoveren is tot aantrekkelijke appartementen in een omgeving die bol staat van de historie. Er wordt gegraven om leidingen te leggen en daar moet je natuurlijk even gaan snuffelen.

Als ik daarvoor van mijn fiets af stap komen er twee hoofden boven de grond. Het zijn Wim Kievits en Marcus Boerdijk twee actieve vrijwilligers die in het Vughtse al aan heel wat onderzoek hebben meegewerkt. Beide heren kennen we van hun enthousiaste deelname aan onze de AVKP Basiscursus Archeologie die werd afgesloten in 2020. Nu onderzoeken zij de kabelsleuven waarin fundamenteën zichtbaar werden van wat mogelijk ooit een woning was binnen het oude fort.

Het fort is gebouwd rond 1614, tijdens het 'Twaalfjarig Bestand' en genoemd naar de aartshertogin Isabella, dochter van de Spaanse koning Filips II en diende om 's-Hertogenbosch te beschermen tegen Staatse troepen. Uiteindelijk lukte het de Hollanders want in 1629 omsingelde Frederik Hendrik met een enorme operatie, de stad die daarna capituleerde. Dat leidde tot het vertrek van de katholieke Spanjaarden waarna de protestanten het door voor het er zeggen kregen. De een noemde het een bevrijding, de ander een bezetting.....

Enfin: op de foto met Wim en een blik in het verleden.

Herbert Vorwerk

NIEUWE AANWINSTEN BIBLIOTHEEK

Aanwinsten van 23 januari tot en met 26 maart 2021

Boeken

Historische atlas van Eindhoven

Van Brabants marktstadje tot centrum van de Brainport-regio

Jaap Evert Abrahamse, Giel van Hooff en Wilfried Uitterhoeve.

Uitgeverij: Thoth Bussum 2021.

De armenzorg in het land van Ravenstein in de achttiende eeuw

“Dat die niet vrant brood soudén geraaken”

Annemarie van Lith- Droogleever Fortuijn

Zuid Nederlandsch Contact/ Pictures Publishers 2020.

Graaf en modderwerk.

Een archeologische stadsgeschiedenis van Amsterdam.

Ranifith Jayasena

Matrijs Utrecht 2020.

Tijdschriften

In Brabant jaargang 12 nummer 1 maart 2021.

Ziekten en vaccinaties.

Landbouwvernieuwing en natuurbehoud Mezoeka uit Oirschot.

Rapporten

NUR 682 druk 1 2020

Niet al het hout is timmerhout.

Houten gebruiksvoorwerpen uit Delfts bodem.

Red Marloes Rijkelijhuizen, Steven Jongsma en Bas van der Wulp.

NAR 060

Rijksdienst voor het Cultureel erfgoed, Amersfoort 2020

Ambachtelijke productie in de steden.

Een inventarisatie en analyse op hoofdlijnen van archeologische aanwijzingen voor ambachtelijke productie in de late middeleeuwen en nieuwe tijd.

A Bonk- vd Breken, A. Verhoeven en H van Londen UVA

J Oudhof, buro de Brug, G. Overmans UvU., M Lobbes.

VAN DEN LEESPLANK

Over gezondheid in tijden van Corona.

Het Wit-Gele Kruis in Noord Brabant 1916-1974

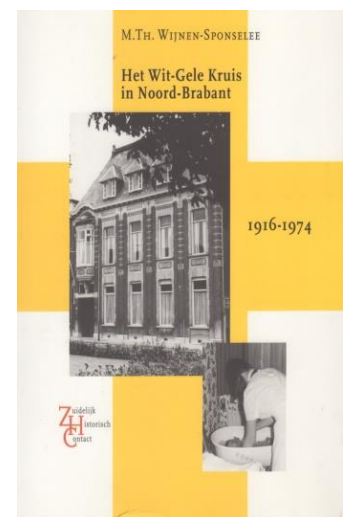
Intermediair tussen medische verworvenheid en sociale acceptatie.

M. Th Wijnen – Sponselee.

Zuid Nederlands Historisch Contact Tilburg 1997.

Deze studie heeft als thema veranderingen in het hygiënisch gedragspatroon van de Brabantse bevolking. Ruim honderd jaar geleden was de dagelijkse wasbeurt een vreemd iets. De leef en woonomstandigheden waren belabberd. De levensverwachting kort. Binnen dit thema is de katholieke gezondheidsvereniging Het Wit-Gele Kruis belicht als intermediaire structuur tussen moderne ideeën over volksgezondheid en de effectieve praktiseren van de ideeën in de gezinnen.

De organisatie van de provinciale Noord Brabantse Bond van het Wit-Gele Kruis wordt eerst beschreven. Achtereenvolgens worden de werkvelden, professionalisering, de visie, werving en propaganda aan de orde. Ook de structuur van het proces van mentaliteitsverandering kortom werkwijze om draagvlak en acceptatie te verkrijgen komt aan bod.

Het tekort van het teveel
De paradox van de mentale zorg
Damiaan Denys
Nijgh en van Ditmar 2020

Er is iets gek aan de hand. De westerse landen behoren al jaren tot de gelukkigste landen ter wereld. Nooit eerder was de welvaart hoger, rijkdom groter en levenskwaliteit beter. Ze staan aan de top van de wereld op het gebied van onderwijs, leefomgeving, gezondheid, veiligheid en welzijn.

Toch lijden vier op de tien mensen in hun leven aan een psychische stoornis en ondergaan in Nederland jaarlijks een miljoen mensen een behandeling voor psychische klachten.

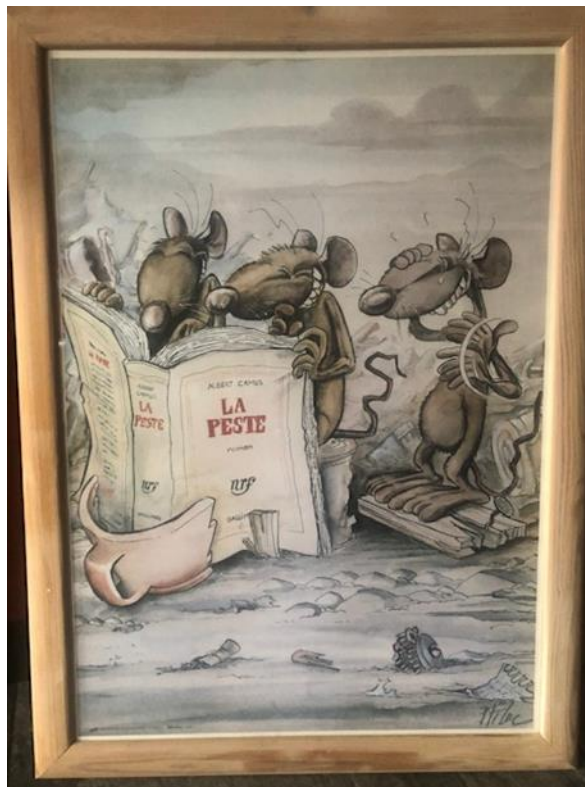
We zijn welvarender, maar mentaal zieker dan ooit. Hoe kunnen we deze paradoxen begrijpen? Verwachten we te veel van het leven? Brengt welvaart meer ongeluk? Waarom faalt de mentale zorg? Kunnen we nog gezond en normaal lijden? Zijn onze verwachtingen te hoog? Mogen we nog menselijk zijn?

Denys filosoof en hoogleraar psychiatrie staat bekend om zijn eerlijke en moedige standpunten in complexe maatschappelijke debatten.

Streektip:

Goeien aord op Stinsels zand.
Veranderingen in een dorp.
info@stinsels archief.nl

Carel van den Boom

VAN HET BESTUUR

Algemene ledenvergadering

De jaarvergadering van AVKP houden we normaal in het voorjaar. Vanwege de corona-maatregelen en vooruitzichten hebben we dit jaar op woensdagavond 14 april een korte digitale jaarvergadering gehouden. Daarnaast willen we in het najaar een langere jaarvergadering houden maar dan weer 'live' in het Erfgoedhuis.

De focus van de korte vergadering lag op:

- Twee jaarvergaderingen in 2021
- Financiën (afronding 2019 en 2020 en de begroting voor 2021)
- Benoeming twee nieuwe bestuursleden: Carel van den Boom en Jesper de Raad. Carel neemt de rol van vicevoorzitter op zich en Jesper gaat zich onder meer bezig houden met ruimtelijke ordening.

Het bestuur vergadert momenteel via teams en ook de jaarvergadering werd via teams gehouden. Dat werkte goed. Na de jaarvergadering bleef een aantal mensen nog 'hangen' om bij te praten. Het was weer vanouds gezellig en leerzaam.

Het jaarverslag wordt in het najaar rondgestuurd en tijdens de langere jaarvergadering behandeld. We hopen iedereen weer 'in het echt' te kunnen ontmoeten.

Tonnie van de Rijdt benoemd tot AvA

Recent hebben we Tonnie van de Rijdt benoemd tot Adviseur van AVKP (AvA). Tonnie heeft besloten haar bestuursfunctie neer te leggen omdat ze haar (continue) inzet niet meer naar eigen tevredenheid kan waarmaken. Ze wil zo veel mogelijk aangesloten blijven en haar kennis en ervaring delen en dat waarderen we zeer. Vandaar haar benoeming tot AvA, die we hebben voorzien van een mooie bos bloemen.

Heropening Erfgoedhuis

We vallen in herhaling, maar tot op heden is het Erfgoedhuis helaas gesloten. We volgen hierin de richtlijnen van de gemeente Eindhoven. Zodra het Erfgoedhuis weer open gaat, laten we dat uiteraard aan jullie weten.

Ellen van der Steen

Verenigingsruimte AVKP

Erfgoedhuis, Gasfabriek 2, Eindhoven, 040-2388899

Correspondentieadres AVKP

van Wassenhovestraat 54, 5613 LL Eindhoven, awnafdeling23@gmail.com www.awn-archeologie.nl/23/

Redactie

Ellen van der Steen tel. 040-2910855, avkpactueel@gmail.com (eindredactie en layout)
Peter Seinen, Tonnie van de Rijdt en Carel van den Boom (redactieleden)

